

GLOSY

Dr hab. Maciej Rzewuski, prof. UWM

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

ORCID: 0000-0001-5637-9257

e-mail: maciej.rzewuski@uwm.edu.pl

Przerwanie biegu przedawnienia roszczenia odszkodowawczego zgłoszonego w ramach rozszerzonego powództwa. Glosa do postanowienia SN z 18.07.2023 r., I CSK 4825/22

Interruption of the statute of limitations for a claim for damages filed
as part of an extended action. Gloss to the decision
of the Supreme Court of 18 July 2023, I CSK 4825/22

Streszczenie

Przedmiotem opracowania jest polemika ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym na kanwie głosowanego postanowienia, dotyczącym istotnego zagadnienia praktycznego związanego z liczeniem biegu terminu przedawnienia roszczeń odszkodowawczych zgłoszonych w piśmie rozszerzającym powództwo. Odwołując się do utrwalonych w tej materii poglądów wyrażanych dotychczas w doktrynie i judykaturze, autor podejmie próbę przedstawienia argumentów podważających zasadność dość generalnego poglądu wyrażonego przez Sąd Najwyższy na tle przedmiotowego orzeczenia.

Słowa kluczowe: postępowanie cywilne, przedawnienie roszczenia, zmiana powództwa, roszczenie odszkodowawcze

JEL: K13

Abstract

The subject of the study is a polemic with the position of the Supreme Court expressed on the basis of the voted decision, concerning an important practical issue related to the calculation of the limitation period for claims for damages reported in the letter extending the claim. Referring to the views established in this matter, expressed so far in the doctrine and judicature, the author will attempt to present arguments undermining the legitimacy of the view expressed by the Supreme Court in the context of the judgment in question.

Keywords: civil proceedings, limitation of claims, change of claim, claim for damages

Wprowadzenie

„Przerwanie biegu przedawnienia na podstawie art. 123 § 1 pkt 1 k.c. następuje co do zasady, w granicach żądania pozwu. Jeżeli powód dochodzi pozewm części roszczenia, to wniesienie pozwu nie przerywa biegu przedawnienia co do tej części roszczenia, która nie została nim objęta.

Przerwanie biegu przedawnienia rozszerzonego roszczenia może zatem nastąpić dopiero z chwilą rozszerzenia powództwa”.

Przedmiotem opracowania jest próba polemiki ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym na kanwie głosowanego orzeczenia. Poruszana materia jest zagadnieniem wyjątkowo istotnym (zwłaszcza z praktycznego punktu widzenia), leżącym na styku prawa cywilnego materialnego i procesowego.

wego. Mimo że generalnie należy zgodzić się z tezą przywołaną na wstępie, jako że znajduje ona potwierdzenie w obowiązujących przepisach prawa, a nadto jest utrwalona w orzecnictwie¹, to jednak tezie tej nie sposób przypisać charakteru definitywnego.

Przed analizą poglądu wyrażonego przez Sąd Najwyższy w tezie głosowanego postanowienia należy po krótko przywołać zaistniały w sprawie stan faktyczny i zastosowaną argumentację prawną.

Stan faktyczny sprawy

W wyroku z 16.09.2021 r. Sąd Okręgowy w P. oddalił apelację powódki od wyroku Sądu Rejonowego w P., zasądzającego na jej rzecz od pozwanego Skarbu Państwa – Szefa Wojskowego Zarządu Infrastruktury w P. kwotę 10 000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, tytułem odszkodowania za zmniejszenie wartości oraz konieczność poniesienia nakładów na zapewnienie właściwego klimatu akustycznego nieruchomości powódki. W pozostałym zakresie powództwo zostało oddalone i orzeczono o kosztach postępowania.

Przyczyną oddalenia powództwa wskazanej kwoty 10 000 zł i w konsekwencji oddalenia apelacji był fakt, że pozwany skutecznie podniósł w tym zakresie zarzut przedawnienia. Mimo że powódka wytoczyła powództwo o roszczenie z art. 129 ust. 4 ustawy z 27.04.2001 r. – Prawo ochrony środowiska² przed upływem terminu zawitego, to jednak rozszerzenie powództwa nastąpiło po upływie dziesięcioletniego terminu przedawnienia roszczenia dochodzonego pozwem.

Orzeczenie sądu II instancji zostało zaskarżone przez powódkę skargą kasacyjną. Skarżąca powołała się na błędne zastosowanie przez Sąd Okręgowy przepisu art. 117 § 2 k.c., jako że pozwany nie podniósł zarzutu przedawnienia w zakresie rozszerzonego powództwa. Natomiast w razie przyjęcia, że pozwany zgłosił zarzut przedawnienia także co do żądania objętego rozszerzonym powództwem, należało uznać, że wytoczenie powództwa o odszkodowanie przerywa bieg terminu przedawnienia całego roszczenia odszkodowawczego. Wysokość odszkodowania ustalana jest bowiem według stanu na dzień zamknięcia rozprawy, po uprzednim sporządzeniu opinii przez biegłego sądowego.

Uzasadnienie prawne

Odmawiając przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, Sąd Najwyższy zważył, że: „Nie budzi żadnych wątpliwości, że przerwanie biegu przedawnienia na podstawie art. 123 § 1 pkt 1 k.c. następuje co do zasady, w granicach żądania pozwu. Jeżeli powód dochodzi pozwem części roszczenia, to wniesienie pozwu nie przerywa biegu przedawnienia co do tej części roszczenia, która nie została nim objęta. Przerwanie biegu przedawnienia rozszerzonego roszczenia może zatem nastąpić dopiero z chwilą rozszerzenia powództwa.

Powódka nie dochodziła roszczeń odszkodowawczych z zastrzeżeniem, że doprecyzowanie wysokości odszkodowania nastąpi po sporządzeniu opinii biegłego, nie jest bowiem w stanie określić należnego jej odszkodowania w chwili wniesienia powództwa. Nie ma zatem żadnych podstaw do odwoływania się na potrzeby wykazania przerwy biegu przedawnienia roszczenia objętego rozszerzonym powództwem do orzecnictwa wyjątkowo dopuszczającego przerwę biegu przedawnienia w takich stanach faktycznych (...). Kwestia ta była analizowana przez Sądy *meriti*, a przytoczona przez Sądy argumentacja nie przemawia za oczywistą zasadnością skargi (...). Nieadekwatne do okoliczności sprawy jest także powoływanie się na wykształcone w orzecnictwie zasady przerwy biegu przedawnienia w odniesieniu do roszczeń dotyczących naprawienia szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym czy zachowku” (uzasadnienie głosowanego postanowienia).

Próba polemiki ze stanowiskiem Sądu Najwyższego

Szczegółowe rozważania nad poprawnością tezy zrehabilitowanej na wstępie należy poprzedzić kilkoma uwagami natury ogólnej, systemowej.

Istota roszczenia z art. 129 Prawa ochrony środowiska

Jest poza sporem, że z uwagi na wprowadzanie różnych mechanizmów ochrony przyrody (jak tworzenie parków narodowych) w praktyce mogą następować odczuwalne ograniczenia osób fizycznych, ale i prawnych w przysługujących im prawie własności i innych prawach rzeczowych (Radecki, 2000, s. 29). Z tej przyczyny w treści art. 129 p.o.ś. wprowadzono rozwiązania umożliwiające domaganie się wykupu nieruchomości, z których korzystanie zostało ograniczone, lub zapłaty stosownego odszkodowania (Gruszewski, 2022, art. 129, nt. 1).

W judykaturze przyjmuje się, że „odszkodowanie z art. 129 u.o.ś. ma na celu tylko i wyłącznie rekompensatę ograniczeń korzystania z nieruchomości, w tym wywołanych utratą potencjalnego roszczenia o zaniechanie immisji w postaci nadmiernego hałasu, znajdujących się w bezpośrednim związku przyczynowym z wejściem w życie OOU. Z tej przyczyny sąd rozpoznający daną sprawę musi każdorazowo przyjąć taki punkt odniesienia w celu wyliczenia należnego odszkodowania, jaki w najmniejszym stopniu będzie pozostawał pod wpływem innych czynników mogących wpłynąć na fluktuację cen nieruchomości. Okoliczności te oceniane są, często z wykorzystaniem opinii biegłego”³.

Po ustaleniu okoliczności mających wpływ na zasadność analizowanego roszczenia odszkodowawczego niezwykle istotnym zagadnieniem jest zatem wyjaśnienie, na jakiej podstawie i w jaki sposób powinna być ustalona jego wyso-

kość. Z racji tego, że regulacja art. 129 p.o.ś. nie zawiera żadnych rozwiązań w tym zakresie, należy przyjąć, że będzie to następowało na ogólnych zasadach właściwych dla cywilnych roszczeń odszkodowawczych (Gruszewski, 2022, art. 129, nt. 5).

Zakres przedmiotowy przerwania biegu przedawnienia

Nie ulega wątpliwości, że przerwanie biegu przedawnienia może dotyczyć nie tylko całego roszczenia, ale też jego części. Granice przerwania uzależnione są bowiem od zakresu przedmiotowego czynności skutkującej przerwaniem. Tym samym, „Jeżeli wierzyciel wniósł powództwo o świadczenie ograniczone do części roszczenia (np. w celu zmniejszenia kosztów procesu) albo dłużnik uznał jedynie część roszczenia, przerwanie biegu przedawnienia następuje jedynie w stosunku do części roszczenia, której dotyczyło zdarzenie powodujące przerwę, natomiast w stosunku do pozostałej części okres przedawnienia będzie nieprzerwanie. Zakres przerwania ograniczany jest także przez podstawę faktyczną powództwa. Przerwanie obejmuje tylko roszczenia wynikające ze zdarzeń wskazanych w pozwie” (Sobolewski, 2023, nt. 5) ⁴.

W literaturze trafnie skonstatowano, że „Do 5.2.2005 r. wskazana zasada nie dotyczyła przerwania biegu przedawnienia przez wniesienie powództwa, jeżeli żądanie powoda dotyczyło roszczeń alimentacyjnych i roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym. Obowiązujący do 5.2.2005 r. art. 321 § 2 KPC w sprawach o roszczenia alimentacyjne i o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym nakazywał sądowi orzekać o roszczeniach, jakie wynikają z faktów przytoczonych przez powoda także gdy roszczenie nie było objęte żądaniem, lub gdy było zgłoszone w rozmiarze mniejszym niż usprawiedliwiony wynikiem postępowania. Ponieważ bez względu na oznaczenie roszczenia w pozwie przedmiotem postępowania było całe wynikające z materiału sprawy roszczenie, wniesienie powództwa o świadczenie alimentacyjne albo o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym powodowało przerwanie biegu przedawnienia w stosunku do całego roszczenia” (Sobolewski, 2023, nt. 6).

W uchwale siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 29.10.1965 r., III PO 15/65, sformułowano zasadę prawną, zgodnie z którą „w sprawie, w której nie obowiązuje zakaz wyrokowania co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzenia ponad żądanie, wniesienie pozwu przerywa prekluzję z art. 473 k.z. także co do roszczeń nieobjętych żądaniem lub wykraczających ponad żądanie, jeżeli wynikają one z faktów przytoczonych przez powoda” ⁵. Z racji tego, że od 5.02.2005 r. ⁶ przepis § 2 art. 321 k.p.c. przestał obowiązywać, sąd nie jest zobowiązany do orzekania ponad żądanie również w sprawach o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym. W konsekwencji, przerwanie biegu przedawnienia roszczenia „deliktowego” dotyczy wyłącznie tej jego części, która została objęta żądaniem pozwu (Sobolewski, 2023, nt. 6).

Roszczenia odszkodowawcze wyjątkiem od zasady

Mimo że judykatura generalnie akceptuje wyżej wskazane zapatrywanie, to jednak od wspomnianej zasady dopuszcza wiele wyjątków. Dotyczą one m.in. właśnie powództwa odszkodowawczego, w ramach którego powód dochodzi roszczenia nieodpowiadającego całej wysokości szkody, aby następnie rozszerzyć powództwo o kwotę odpowiadającą wysokości szkody obliczonej przez biegłego w toku procesu. W takich przypadkach Sąd Najwyższy promuje pogląd, aby przerwanie biegu przedawnienia roszczenia o naprawienie całej szkody wiązać z momentem wytoczenia powództwa (Strugała, 2022, art. 123, nb. 16).

Tytułem przykładu warto odwołać się do dwóch przykładowych orzeczeń Sądu Najwyższego, dotyczących przedmiotowej problematyki. I tak:

- W wyroku z 6.04.2011 r., I CSK 684/09, Sąd Najwyższy stwierdził, że „pozew o odszkodowanie przerywa bieg przedawnienia także dla kwoty, o jaką poszkodowany podwyższył swe żądanie w trakcie procesu wskutek ustaleń sądu dotyczących wysokości szkody” ⁷. W uzasadnieniu wyjaśniono, że skoro w badanej sprawie powodowie dochodzili roszczeń odszkodowawczych wyrażonych w pozwie kwotowo, z tym zastrzeżeniem, że z uwagi na specyficzne cechy przedmiotu utraconej własności, ich doprecyzowanie nastąpi po sporządzeniu stosownej wyceny przez biegłego, to powodowie wyartykułowali w ten sposób żądanie uzyskania odszkodowania w pełnej wysokości, tj. wysokości odpowiadającej rozmiarom poniesionej szkody, niemożliwym do określenia w chwili wytaczania powództwa. Dlatego, w ocenie Sądu Najwyższego, rację miał Sąd Apelacyjny, uznając, że zamiarem powodów nie było ograniczenie roszczeń odszkodowawczych li tylko do kwot oznaczonych w pozwie, czyli dochodzenia ich tylko w części.

- W wyroku z 17.04.2009 r., III CSK 298/08, Sąd Najwyższy uznał, że „wniesienie powództwa przeciwko spadkobiercy testamentowemu o zachówek przerywa bieg terminu przedawnienia co do takiej kwoty, która zgodnie z ustaleniami dokonany przez sąd przysługuje uprawnionemu do zachowku na dzień orzekania o nim” ⁸. W uzasadnieniu stwierdzono, że „Jeżeli chodzi o przedawnienie roszczenia o zachówek, należy wziąć pod uwagę specyfikę tej instytucji. Zachówek stanowi odpowiedni ułamek udziału spadkowego. Dla ustalenia wartości udziału spadkowego konieczne jest ustalenie wartości spadku. Wartość spadku ustala się według cen z chwili orzekania o zachowku (...). Oczywiście jest, że w czasie wnoszenia pozwu powód nie może przewidzieć cen, które będą w chwili orzekania. Z tego względu podanie w pozwie kwoty, która ostatecznie okaże się niższa od wartości w chwili orzekania przysługującego mu zachowku nie może być uważane za dochodzenie części roszczenia. W sytuacji, w której jak w niniejszej sprawie powód dochodził całości zachowku zmiany w zakresie żądanej kwoty w istocie nie były zmianami co do roszczenia o zachówek” ⁹.

Mając na uwadze przywołane wyżej poglądy Sądu Najwyższego, należy uznać, że dotychczasowa judykatura wy-

kreowała w pełni trafne stanowisko co do zasadności wyjątkowego postrzegania roszczeń odszkodowawczych w płaszczyźnie weryfikacji ustawowych przesłanek przerywających bieg przedawnienia. Przekonuje pogląd, że z uwagi na specyficzny charakter spraw odszkodowawczych – jak też nierzadki brak możliwości precyzyjnego określenia wysokości szkody już w dacie wytoczenia powództwa – w tego rodzaju sprawach zasadne jest stosowanie liberalnej wykładni przepisów prawa materialnego, traktujących o biegu i przerywaniu biegu terminu przedawnienia roszczeń. Przyjęcie odmiennego zapatrywania w tej materii wiązałoby się z niezasadnym uprzywilejowaniem podmiotu zobowiązanego do naprawienia wyrządzonej szkody.

Podsumowanie

Uwzględniając przeprowadzone rozważania, należy dojść do wniosku, że zredagowana przez Sąd Najwyższy na kanwie analizowanej sprawy teza, że „przerwanie biegu przedawnienia rozszerzonego roszczenia może zatem nastąpić dopiero z chwilą rozszerzenia powództwa”, jest prawidłowa co do zasady. Nie ma jednak charakteru bezwzględniego, który nie dopuszcza wyjątków. Wręcz przeciwnie, przykładowo powołane orzecznictwo przewiduje wiele odstępstw od rzeczonyj zasady, a należą doń m.in. właśnie szeroko rozumiane roszczenia odszkodowawcze.

Potwierdzeniem niniejszego zapatrywania jest chronologicznie wcześniejszy niż głosowane postanowienie, wyrok SN z 17.02.2023 r., II CSKP 602/22, zgodnie z którym „Inaczej należy ocenić wytoczenie powództwa w przypadku dochodzenia roszczeń odszkodowawczych, a ma to miejsce wówczas, gdy zamiarem uprawnionego (poszkodowanego) nie jest ograniczenie tych roszczeń do kwot oznaczonych w pozwie, a zatem dochodzenia ich jedynie w części. Przede wszystkim w przypadku roszczeń odszkodowawczych, rozszerzenie powództwa na nowe roszczenie trzeba odróżnić od zmiany wysokości dochodzonego odszkodowania dokonywanej w ramach roszczenia dochodzonego pierwotnie. W tej drugiej sytuacji pierwotne wniesienie pozwu skutkuje przerwą biegu przedawnienia co do całości dochodzonej kwoty w ramach tego samego stanu faktycznego. Jeżeli zatem powód zgłosił żądanie odzwierciedlające jego wolę uzyskania odszkodowania w wysokości odpowiadającej poniesionej szkodzi, niemożliwej do określenia w chwili wnoszenia powództwa, wówczas w szczególności należy uznać, że doszło do

przerwania biegu przedawnienia nie co do części, lecz co do całości przedmiotowego prawa o odszkodowanie”¹⁰.

Podzielałam w pełni konkluzję, że ocena przedawnienia roszczeń odszkodowawczych w prawie cywilnym zawsze musi być skonfrontowana z okolicznościami konkretnego zdarzenia i nie może abstrahować od celów kodeksowej instytucji. Nadto w każdym przypadku powinna ona uwzględniać kluczową dla spraw odszkodowawczych zasadę restytucji, wynikającą z założenia, iż zadaniem odpowiedzialności odszkodowawczej jest przede wszystkim wyrównanie doznanego przez poszkodowanego uszczerbku majątkowego (Kaliński, 2008, s. 213)¹¹.

Podpisuję się także pod stwierdzeniem Sądu Najwyższego, że „Z uwagi na cel i funkcje odpowiedzialności odszkodowawczej (...) zamiar dochodzenia roszczenia przez poszkodowanego, wykazany w toku podejmowanych czynności skutkujących przerwaniem biegu przedawnienia, obejmuje w razie częściowego dochodzenia roszczenia, nie tylko tę część, lecz całość roszczenia, bowiem celem zainteresowanego jest zasadniczo uzyskanie wyrównania doznanego uszczerbku, nie zaś otrzymanie jedynie zaspokojenia należnego świadczenia w części (...). Powyższym ustaleniom nie sprzeciwia się cel instytucji przedawnienia, jakim jest konieczność zamknięcia stanu niepewności co do ram (skali) dochodzonych roszczeń, ewentualne trudności dowodowe, 'mobilizacja' uprawnionego, itp.). Przeciwnie, w odniesieniu do roszczenia odszkodowawczego funkcja przedawnienia nie wpływa w żaden sposób na ustalenie tego, czy co do zasady zainteresowanemu roszczenie takie przysługuje, zaś jego rozmiar powiązany z rozmiarem szkody podlega odrębnemu ustaleniu na zasadach ogólnych”¹². Konkludując, mimo że zasadniczo należy podzielić przywołaną na wstępie tezę Sądu Najwyższego, zredagowaną na gruncie głosowanego orzeczenia, to jednak tezie tej nie sposób przypisać charakteru definitywnego. Dokonując interpretacji przepisów prawa materialnego traktujących o przedawnieniu roszczeń, w przypadku spraw odszkodowawczych, należy bowiem każdorazowo uwzględniać wyjątkowy charakter tych spraw, związany nierzadko z brakiem możliwości określenia sztywnej kwoty roszczenia majątkowego. To z kolei w okolicznościach danej sprawy może uzasadniać twierdzenie, że wniesiony pierwotnie pozew o odszkodowanie przerywa bieg przedawnienia także w stosunku do kwoty, o jaką poszkodowany podwyższył swoje roszczenie w toku procesu, wskutek poczynionych przez sąd ustaleń dotyczących wysokości doznanej szkody.

Przypisy/Notes

¹ Zob. wyrok SN z 17.04.2009 r., III CSK 298/08, Legalis, uchwała SN z 13.07.2016 r., III CZP 14/16, OSNC 2017, nr 1, poz. 1; wyroki SN: z 27.10.1971 r., I CR 427/71, OSNCP 1972, nr 5, poz. 88; z 4.10.2006 r., II CSK 202/06, OSNC-ZD 2008, nr A, poz. 5; z 5.06.2007 r., I CSK 86/07; z 17.04.2009 r., III CSK 298/08, OSNC-ZD 2009, nr D, poz. 107; z 6.04.2011 r., I CSK 684/09, Legalis; z 25.10.2012 r., I CSK 155/12, Legalis; z 7.04.2016 r., III CSK 276/15, Legalis i z 29.09.2017 r., V CSK 10/17, Legalis.

² Ustawa z 27.04.2001 r., t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 2556.

³ Wyrok SN z 16.07.2021 r., I CSK 17/21, Lex nr 3232635.

⁴ Zob. też uchwała SN z 21.05.1981 r., III CZP 57/80, OSNCP 1982, nr 1, poz. 1; wyrok SN z 26.02.1985 r., IV PR 19/85, OSNCP 1985, nr 11, poz. 18.

⁵ OSNCP 1966, nr 6, poz. 89; por. orzeczenia SN: z 23.04.1953 r., C 3035/52, PiP 1954, z. 1, s. 185 i z 2.05.1957 r., II CR 305/57, OSNCK 1958, nr 3, poz. 72.

⁶ Data wejścia w życie ustawy z 2.07.2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. nr 172, poz. 1804.

⁷ Lex nr 951732.

⁸ Lex nr 510973.

⁹ Wyrok SN z 17.04.2009 r., III CSK 298/08, Lex nr 510973,

¹⁰ Lex nr 3549757.

¹¹ Por. uzasadnienie SN z 17.02.2023 r., II CSKP 602/22, Lex nr 3549757.

¹² Tamże; por. wyrok SN z 17.08.2016 r., I PK 234/15, Legalis.

Bibliografia/References

Gruszeński, K. (2022). *Prawo ochrony środowiska. Komentarz*. Wolters Kluwer.

Kaliński, M. (2008). *Szkoda na mieniu i jej naprawienie*. C.H.Beck.

Strugała, R. (2022). Komentarz do art. 123 KC. W: P. Machnikowski (red.), *Zobowiązania. Przepisy ogólne i powiązane przepisy Księgi I KC. Tom I. Komentarz*. C.H.Beck.

Sobolewski, P. (2023). Komentarz do art. 123 KC. W: K. Osajda (red. serii)/W. Borysiak (red. tomu), *Kodeks cywilny. Komentarz* (nt. 1–100). C.H.Beck.

Radecki, W. (2000). Ograniczenie własności ze względu na potrzeby szczególnej ochrony przyrody. W: J. Sommer (red.), *Ochrona środowiska a prawo własności* (29–77). Wydawnictwo Prawo Ochrony Środowiska.

Dr hab. Maciej Rzewuski, prof. UWM

Doktor habilitowany nauk prawnych, profesor Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, pracownik naukowo-dydaktyczny w Katedrze Postępowania Cywilnego i Ochrony Prawnej Wydziału Prawa i Administracji UWM; sędzia w I Wydziale Cywilnym Sądu Rejonowego w Szczytnie, delegowany do orzekania w V Wydziale Gospodarczym Sądu Okręgowego w Olsztynie; specjalizuje się w postępowaniu odrębnym w sprawach gospodarczych, postępowaniach spadkowych i postępowaniu wieczystoksięgowym; autor ponad dwustu publikacji naukowych z zakresu prawa i postępowania cywilnego.

Dr hab. Maciej Rzewuski, prof. UWM

PhD in law, professor at the University of Warmia and Mazury in Olsztyn, researcher and teacher at the Department of Civil Procedure and Legal Protection of the Faculty of Law and Administration of the UWM; judge in the 1st Civil Division of the District Court in Szczytno, delegated to adjudicate in the 5th Commercial Division of the District Court in Olsztyn; specializes in separate proceedings in economic matters, inheritance proceedings and land and mortgage register proceedings; author of over two hundred scientific publications in the field of law and civil procedure.

Ryzyko ESG jest obecnie jednym z rodzajów ryzyka, którym w debacie publicznej poświęca się wiele miejsca. Jest to uzasadnione koniecznością wypracowania ram systemowych dla zarządzania tym typem ryzyka, które oddziałuje na wszystkich uczestników rynku. Ryzyko ESG jest szczególnie istotne z punktu widzenia wpływu na samorząd terytorialny zarządzający środkami publicznymi i realizujący zadania publiczne, bez których funkcjonowanie społeczności lokalnych nie byłoby możliwe. Obecnie samorząd terytorialny jest w fazie działań dostosowawczych do ryzyka ESG, które znajdują się na różnych etapach zaawansowania.

Ryzyko zmian klimatu, transformacji energetycznej, starzenia się społeczeństwa czy ryzyko pandemiczne to tylko wybrane przykłady ryzyka ESG oddziałującego na jednostki samorządu terytorialnego. W monografii przedstawiono przede wszystkim obszary usług publicznych realizowanych przez samorząd terytorialny najbardziej wrażliwe na działanie ryzyka ESG. Przedmiotem rozważań jest także mechanizm dostosowawczy i działania podjęte przez samorząd terytorialny w Polsce mające redukować negatywny wpływ ryzyka ESG na aktywność jednostek samorządu terytorialnego i stabilność ich budżetów. Istotny wątek rozważań podjętych w monografii dotyczy niskoemisyjności oraz kwestii działań na rzecz transformacji energetycznej czy walki ze smogiem. Poruszono także problemy związane z zabezpieczeniem przed ryzykiem pandemicznym oraz wskazano na wyzwania kreowane przez ryzyko ESG dla jednostek samorządu terytorialnego.

Więcej informacji na stronie www.pwe.com.pl